

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Kuntien saamaa kotoutumisen laskennallisen korvauksen korvausaikaa ei tulisi tällä hetkellä lyhentää. Kunnilla on juuri siirtynyt kotoutumispalveluiden järjestämis- ja yhteensovittamisvastuu. Palvelujen rakentamiseen ja erittäin hitaasti alkaneen hyvinvointialueyhteistyön vahvistamiseen pitäisi pystyä käyttämään aikaa. Palveluvastuiden jakautuminen kuntien, hyvinvointialueen ja valtion välillä hidastaa asiakkaiden kotoutumisen edistymistä, kun he joutuvat hakemaan palveluja eri tahoilta.

Kunnat tekevät hyvin paljon ohjaus- ja neuvontapalveluissaan viranomaisrajat ylittävää työtä. Kaikissa kunnissa ei ole Kelan tai Maahanmuuttoviraston palvelupisteitä, mitä vieraskieliset asiakkaat voisivat käyttää. Kunnat tukevat tällä hetkellä asiakkaita edellä mainittujen virastojen sähköisessä asiointissa. Näiden lisäksi asiakkaiden saavuttamattomissa ovat myös Veron ja DVV:n palvelut. Kuntien rahoituksen työstäminen lisää haasteita asiakkaan jouhevaan asiointiin hyvin monissa palveluissa. Kunnat joutuvat keskittymään enemmän vain omiin lakisääteisiin palveluihinsa ja ohjaamaan asiakkaat pitkien matkojen päähän virastoasioinneille. Juuri laskennallisten korvausten piiriin kuuluvat asiakkaat ovat pitkään sähköisten palvelujen ulkopuolella.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannuksesta (32 a §)

Asiakkaiden oman vastuun korostaminen käyttämättömän tulkkauksen kustannuksissa on varmasti hyvä keino sitouttaa asiakkaita palveluun sekä ennakoimaan asiointejaan paremmin.

Toivomme, että saamme valmista monikielistä materiaalia lakimuutoksesta aiheutuvaan viestintään sekä tietenkin huomioimaan laskuttamisesta kunnille syntyvän lisätyön kustannuksia. Kunnat tarvitsevat myös taloudellista tukea sähköisten järjestelmien kehittämiseen. Automaattiset ajanvarausilmoitukset, jossa kerrotaan varauksen yhteydessä mahdollisuudesta periä maksu, mikäli ei ole perunut sovittua tapaamista.

Kuntien järjestämä viranomaistulkkaus lisääntyy merkittävästi työllisyyspalveluiden siirtyessä kuntien vastuulle. Kotoutumissuunnitelmien laadintaan sekä kotoutumista sekä työllistymistä edistäviin palveluihin ohjaamiseen käytetään paljon tulkkausta. Kunnat jätetään erityisen haasteelliseen tilanteeseen vuoden 2025 alusta alkaen, kun viranomaistulkkauksista ei voi enää hakea korvausta. Hyvä jos kunnat saavat mahdollisuuden kerätä edes käyttämättä jääneistä kuluista korvauksen.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

-

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

Lakimuutos palvelee kiintiöpakolaisten alkuvaiheen kotoutumisen työnjakoa. Kuntapaikoille tulee kuitenkin asiakkaita suoraan vastaanottokeskuksista turvapaikan saaneina tai tilapäisen suojelun asiakkaita. Kunta järjestää heidän asumisensa, mutta ei hoida jatkossa kalustamista tai alkuvaiheen keskeisiä vastaanottoon liittyviä tehtäviä. Ensi hetket uudessa kunnassa ja kotimaassa ovat käänteentekeviä ja erittäin merkityksellisiä kotoutumisen käynnistymisessä. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on kova työ tehdä palvelun kahtiajako myös asiakkaille riittävän selväksi, jotta ristiriidoilta vältyttäisiin. Haasteenamme on hyvinvointialueen työntekijöiden resurssit. Alueellemme ei ole nimetty kotoutumisesta vastaavaa työntekijää, joka hoitaisi vastaanottoa. Kiintiöpakolaisia vastaanottaessa on erittäin hyvä, että mukana on sosiaalialan ammattilainen, joka voi alkuvaiheessa ohjata asiakkaan pyyntöjen tai havaintojen perusteella jo nopeasti tarvitsemiensa sote-palvelujen piiriin. Niinpä kunnat ovat varmasti myös tyytyväisiä uuden lain tarkennukseen työnjaosta.

Kunnat, jotka antavat kuntapaikkoja tilapäisen suojelun asiakkaille eivätkä vastaanota kiintiöpakolaisia, joutuvat hankalaan tilanteeseen, jos laskennallisia korvauksia painotetaan hyvinvointialueelle aiempaa enemmän. Näiden asiakkaiden kohdalla hyvinvointialueet arvioivat oman prosessinsa mukaisesti palvelutarpeen, mutta kaikki asumiseen ja kuntaan siirtymiseen liittyvät tehtävät ovat kuntien maahanmuuttopalveluiden vastuulla. Olisi tärkeää, jos kuntakorvauksia voitaisiin jotenkin eritellä näiden tehtävien painottumisen ja asiakastyypin mukaan.

Muut huomiot

-

Tuovinen Sonja
Varkaus - Työllisyys- ja maahanmuuttopalvelut